

ІСТОРИЯ ТА МЕХАНІЗМИ ЗБАЛАНСУВАННЯ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ГЕНДЕРІВ: ВІД МАСКУЛІНІЗАЦІЇ ВЛАДИ ДО РІВНОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА

У статті обґрунтовано існування дисбалансу гендерного представництва в органах державної влади в Україні та світі. Розглянуто історію дій міжнародних акторів та механізми, спрямовані на залучення жінок до процесу прийняття рішень.

Ключові слова: гендерне представництво, гендерний дисбаланс, гендерна рівність, рівність прав і можливостей, органи державної влади, політичні партії, фемінізм, маскулінізація влади, гендерне квотування.

Майже в усіх країнах жінки становлять більше половини населення, але в органах влади рівень їх представництва є низьким. За даними ООН, у 2010 р. жінки займали лише 16 % міністерських крісел у всіх державах [25, с. 1]. Крім того, жінки складають 21,3 % від усіх парламентарів світу [13].

Згідно з нормативним підходом, жінки повинні бути представлені на рівні з чоловіками та мати доступ до ресурсів і механізмів впливу, адже вони становлять половину населення. Постає питання, якщо жінки разом із чоловіками спускаються та працюють у шахтах, то чому вони не можуть бути залученими на рівні з чоловіками до процесу прийняття рішень? Тим паче, що в наш час жінки та чоловіки мають однаковий рівень освіти, права та свободи.

Мета дослідження – розглянути рівень гендерного представництва в органах державної влади, історію дій та механізми, спрямовані на збільшення кількості жінок у них.

В Україні дослідженням гендерної політики займаються Т. Мельник, С. Оксамитна, О. Плахотнік, М. Скорик, М. Майор, О. Венгер, Т. Марценюк, Л. Смоляр, Л. Кобелянська, С. Плотян, Н. Лавриненко, О. Іващенко, О. Кісь, Є. Луценко та ін. Серед іноземних дослідників проблемі гендерного представництва присвячено праці С. Керрол, Б. Фредерік, І. Чекалової, Е. Макдоналд, М. Верлоо, Е. Ломбардо, П. Майер та ін.

Станом на травень 2014 р., найбільшу кількість місць у парламентах жінки мали в Руанді (63,8 %), Андоррі (50 %), на Кубі (48,9 %), Швеції (45 %), ПАР (44,8 %), Сейшельських островах (43,8 %), Сенегалі (43,3 %), Фінляндії (42,5 %), Нікарагуа (42,4 %), Еквадорі (41,6 %). Відсутні жінки в парламентах Мікронезії, Палау,

Катару та Вануату. Серед країн Європейського Союзу лише в Угорщині жінки становлять менше 10 % (9,5 %) депутатів парламенту. У законодавчому органі Сполучених Штатів Америки жінки мають тільки 17,9 % місць. Серед парламентів країн колишнього Радянського Союзу найменше жінок представлено у Верховній Раді України – 10 %, а найбільше жінок у законодавчих органах Білорусі (26,6 %), Туркменістану (26,4 %), Казахстану (25,2 %) [11]. У складі чинної Європейської комісії 2010–2014 рр. під головуванням Хосе Мануеля Баррозу 8 жінок серед 27 комісарів [9]. У Єврокомісії 2004–2009 рр. теж було 8 жінок [8]. Для порівняння: у Комісії Романо Проді було 5 жінок [5].

У рейтингу найвпливовіших людей планети видання Forbes із 72 осіб лише 9 жінок (12,5 %). Це канцлер Німеччини Ангела Меркель (5 місце), президент Бразилії Ділма Роусефф (20), президент Індії Соня Ганді (21), очільниця МВФ Крістін Лагард (35), президент Південної Кореї Пак Кін Хе (52), бізнеследі Вірджинія Рометті (56), директор ВООЗ Маргарет Чан (59), редактор New York Times Джил Абрамсон (68), заступник очільника Ради керівників Федеральної резервної системи США Дженет Йеллен (72) [10]. Як бачимо, на світовій арені теж існує значний дисбаланс у залученості жінок. У сотні найвпливовіших жінок переважна більшість із них займаються бізнесом чи політикою. Зазначимо, що в рейтингу впливових жінок немає жодної представниці пострадянського простору, тоді як представленими є й мусульманки, про дискримінацію чиїх прав постійно говорять у світі [14]. Крім того, наскільки справедливим є скласти рейтинг найвпливовіших жінок, адже

рейтинг найвпливовіших чоловіків окремо не складають. Жінок ніби виділяють в окрему групу, касту.

Міжнародна організація “Social Watch” у 2012 р. провела масштабне дослідження, у якому визначала індекс гендерної рівності в різних країнах світу. У ньому враховувалися рівень доступу до освіти та освіченості серед чоловіків і жінок; рівень доходу та залучення на ринок праці; доступ до найвищих посад і політичної сфери. Першість у рейтингу посіли Скандинавські країни, зокрема, найкращим рівень гендерної рівності є в Норвегії (89 балів зі 100), Фінляндії (88), Ісландії (87), Швеції (87), Данії (84), а також Новій Зеландії (82), Монголії (81), Іспанії (81). Найгірші показники мають Афганістан (15), Ємен (24), Чад (25), Нігер (26), Пакистан (29), Конго (29), Малі (32), Кот д’Івуар (32), Індія (37), Саудівська Аравія (37), Того (40), Марокко (40), Судан (40) [6].

Світовий економічний форум (World Economic Forum) з 2006 р. представляє звіт щодо гендерної рівності The Global Gender Gap Report. Індекс звіту показує рівень гендерного розриву в таких сферах суспільства, як економіка, політика, освіта та охорона здоров’я. Загалом індекс має показати рівень доступу гендерів до благ у цих сферах. За даними The Global Gender Gap Report 2013, найкращі результати знову у Скандинавських країн: Ісландія (1 місце), Фінляндія (2), Норвегія (3), Швеція (4), Данія (10). Також у десятку найкращих входять Філіппіни, Ірландія, Нова Зеландія, Данія, Швейцарія. Найгірші показники в Ємену, Пакистану, Чаду, Сирії, Мавританії, Кот д’Івуару [7, с. 8–10].

20 грудня 1952 р. Генеральна Асамблея ООН прийняла Конвенцію про політичні права жінок задля зрівнювання положення жінок і чоловіків. Проголошувались такі принципи стосовно жінок: право голосувати на виборах; право бути обраними до будь-яких виборних органів влади; можливість на рівні з чоловіками обіймати посади в суспільно-політичних інститутах [21].

Це був перший із низки документів, які згодом прийняла ООН.

7 листопада 1967 р. прийнято Декларацію про ліквідацію дискримінації по відношенню до жінок. У ній висловлювалася думка, що повноцінний розвиток, благо всього світу вимагають максимальної участі жінок на рівні з чоловіками в усіх галузях. Цим документом дискримінацію жінок було прирівняно до дискримінації всього людства [16].

18 грудня 1979 р. прийнято Конвенцію про ліквідацію всіх форм дискримінації відносно

жінок, у якій було визначено поняття «дискримінація відносно жінок» [20].

На четвертій Всесвітній конференції щодо становища жінок у Пекіні 4–15 вересня 1995 р. прийнято Пекінську декларацію та Платформу дій. У них визнано, що рівність участі жінок у політичному житті відіграє роль певного інструменту, без якого неможливе реальне врахування фактора рівності при формуванні державної політики. Рівноправна участь жінок у політичному житті впливає на становище жінок у соціумі [18, с. 181–195].

8 вересня 2000 р. ООН прийнято Декларацію тисячоліття, де проголошувалися головні цінності, які матимуть фундаментальне значення для міжнародних стосунків у XXI ст. Зокрема, ними є свобода, рівність, солідарність, толерантність, повага до природи, спільні обов’язки. Виходячи з них, виводяться такі головні цілі країн-членів ООН, які мусять бути досягнуті до 2015 р.: мир, безпека та роззброєння; розвиток і викорінення бідності; охорона навколишнього середовища; права людини, демократія та добре управління; захист вразливих верств населення; задоволення особливих потреб Африки; зміцнення ООН. Одним із завдань пункту «Права людини, демократія та добре управління» є боротьба проти всіх форм насилля стосовно жінок і виконання Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації стосовно жінок. Дотичним до теми цього дослідження є також завдання досягти відкритості політичних процесів, створення умов для справжньої участі в них усіх громадян у всіх країнах-членах ООН [17]. Одним із результатів цієї програми стало встановлення квоти для жінок у парламенті Киргизстану в 30 %. До того в цьому законодавчому органі не було жодної жінки, а в міністерстві – лише одна. Зараз у Киргизстані найбільше представництво жінок в органах державної влади серед усіх країн Центральної Азії [25, с. 3].

Коли у 1979 р. депутатів до Європарламенту почали обирати, серед 410 депутатів було всього 68 жінок (16,6 %). Після кожних наступних виборів кількість жінок у Європарламенті збільшувалася і зараз становить 35,1 % – 265 депутатів із 736. Найбільше жінок у Європарламенті серед представників Фінляндії, Словенії та Естонії, жодної – від Мальти. З 11 віце-президентів Європарламенту – 3 жінки. Із 9 лідерів/співлідерів парламентських груп – 2 жінки. Серед голів комітетів – 9 жінок і 14 чоловіків [12, с. 6–11].

Починаючи з 1980-х років інститутами Європейського Союзу проводиться активна робота

зادля залучення жінок у процес прийняття рішень на найвищому рівні. Євросоюз шукає вирішення цих проблем у впровадженні системи квот, зміні виборчого законодавства та традиційного поділу праці, моніторингу прогресу жінок у політиці [3, с. 1–29]. Завдяки цьому відбувається повільне, але постійне зростання представництва жінок у різних структурах та інституціях ЄС, тоді як, наприклад, у колишніх соціалістичних країнах демократизація супроводжується маскулінізацією парламентів [2, с. 79–109].

На відміну від західних країн, Україна робить ще тільки перші кроки задля зрівняння гендерного представництва в органах влади. Ст. 24 Конституції України говорить, що «громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками. Рівність прав жінки і чоловіка забезпечується: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній і культурній діяльності, у здобутті освіти і професійній підготовці, у праці та винагороді за неї; спеціальними заходами щодо охорони праці і здоров'я жінок, встановленням пенсійних пільг; створенням умов, які дають жінкам можливість поєднувати працю з материнством; правовим захистом, матеріальною і моральною підтримкою материнства і дитинства, включаючи надання оплачуваних відпусток та інших пільг вагітним жінкам і матерям» [22]. Сформульовані в Конституції України права людей не знаходять повного відображення в реальному житті.

Крім того, важко говорити про рівність прав і можливостей жінок і чоловіків, враховуючи, що представництво жінок у органах державної влади України надзвичайно низьке. Зокрема, у Верховній Раді України VII скликання всього 45 жінок, що становить 10 % від загальної кількості депутатів, що є історичним максимумом за весь час незалежності України. Найменше жінок було в українському парламенті I скликання – 11 (2,4 % від загальної кількості). У Верховну Раду VII скликання найбільше жінок потрапило як кандидати від Комуністичної партії України – 25 %, а найменше, не враховуючи позафракційних, у ВО «Свобода» – лише 5,5 % [24].

За даними Inter-Parliamentary Union на травень 2014 р., Україна посідає 125 місце серед країн світу за представництвом жінок у законодавчих органах влади, що найменше серед пострадянських країн. Найближчою до України є Вірменія (10,7 %).

Для порівняння, на 124 місці – Бахрейн, а на 126 – Ботсвана, Угорщина, Малі [11].

В уряді Миколи Азарова, призначеному в грудні 2012 р., було лише 3 жінки з 23 осіб. У Кабінеті Міністрів Арсенія Яценюка всього одна жінка – міністр соціальної політики [19]. Складно говорити про перспективи збільшення представництва жінок в органах державної влади в Україні за ситуації, коли очільники держави заявляють, що місце жінки на кухні.

Нині у Верховній Раді діє два міжфракційні об'єднання, метою діяльності яких є сприяти забезпеченню гендерної рівності, збільшенню представництва жінок в органах державної влади та їх впливу на процеси в житті країни, захист прав і репрезентація інтересів українських жінок. Перше об'єднання – це «Рівні можливості», створене за сприяння громадської організації Національний демократичний інститут міжнародних відносин (США). Серед його членів І. Герашенко, О. Кондратюк, М. Княжицький, О. Кужель, М. Матіос, Л. Оробець, Р. Павленко, Ю. Стець, Б. Тарасюк, М. Томенко та ін. [23]. Воно мусило об'єднати представників різних політичних сил задля спільного вирішення гендерних проблем. Утім, через політичні питання та суперечки депутати від Партії регіонів вийшли з «Рівних можливостей», і було утворено об'єднання «Рівноправ'я» на чолі з Іриною Бережною, до якого ввійшли представники Партії регіонів, а також позафракційні депутати [15].

У рейтингу гендерної рівності в різних країнах світу організації «Social Watch» поміж 134 країнами, які вивчались, Україна отримала 69 балів зі 100. Аналогічний результат мають Беліз, Бурунді, Перу, Сінгапур [6]. За даними The Global Gender Gap Report 2013, Україна за рівнем гендерної рівності посідає 64 місце у світі (63 – Киргизстан, 65 – Таїланд) [7, с. 8].

Однією з перешкод на шляху жінок у політиці є процес відбору кандидатів. Важливу роль у ньому відіграють політичні партії, адже вони знаходять, визначають і номінують кандидатів для виборів [1, с. 93].

На початку 80-х років XX ст. відбулося впровадження політики гендерного мейнстримінгу, за якої гендерна тематика популяризується на всіх рівнях державної політики та в усіх сферах суспільного життя. У цей час феміністки стали активними політичними акторами (фемінізм – жіночий рух за зрівняння жінок у правах із чоловіками та відповідні дії з прав жінок, що ґрунтуються на ув'язненні про правову рівність статей [25]). Жінки в політичних партіях почали вимагати рівності з чоловіками в прийнятті рішень. Справжній прорив

стався, коли рівне представництво гендерів стало важливим пунктом і для жінок-політиків, і для партій. У цей період політичні партії були важливим місцем для жіночої активності. У багатьох країнах саме під тиском жінок впроваджувалися квоти, нові системи відбору кандидатів, комітети фінансування жінок при партіях. У відповідь на тиск з боку жінок гендерні питання стали важливою частиною програм партій.

Надзвичайно різкі зміни відбулися у Скандинавських країнах. Феміністки Норвегії одними з перших апелювали до інтеграції жінок у партійну структуру як стратегії посилення партій. Що важливо, цей процес відбувався від нижчих рівнів влади – місцевих виборних органів – до вищих. У 1960-х роках у парламенті Норвегії жінки становили менше 10 % депутатів, а нині ця країна є одним із лідерів із представництва жінок у виборних органах влади. Зовсім іншою виглядає ситуація у Великій Британії, де проблемі гендерного дисбалансу почали приділяти увагу лише в 1990-х роках і довгий час представництво жінок залишалося на рівні 10 %.

Ми повинні розрізняти два виміри репрезентації інтересів групи. Перший – це наявність представників групи в органах прийняття рішень, що передбачає, що склад виборних органів має відображати структуру суспільства, а другий – це реальний вплив членів групи на ухвалення рішень [4, с. 1–2].

Дослідники [4, с. 1–2] визначають три основні механізми збільшення кількості жінок у політиці, які можуть використовуватися політичними партіями. Це:

- **риторика:** вона полягає в тому, що політичні актори постійно наголошують, як важливо залучати більше жінок до політики, сприяти рівності статей;
- **позитивні дії:** проведення навчання для жінок, спеціальних курсів, семінарів, тренінгів. Організація окремих жіночих крил у політичних партіях. Забезпечення фінансової допомоги для кандидаток під час виборів, зокрема створення фондів фінансової допомоги;
- **позитивна дискримінація:** виділення резервованих для жінок місць в органах влади, квоти для жінок у списках кандидатів від партій під час виборів, у виборних органах влади.

Вибір стратегії залежить значною мірою від ідеології, яку сповідують політичні актори. Соціалісти та зелені схильні використовувати позитивну дискримінацію. Праві партії та центристи частіше застосовують риторику.

Щоб бути обраною до парламенту, жінка повинна пройти три бар'єри.

По-перше, вона повинна сама обрати себе для цієї роботи. Таке рішення залежить від амбіцій, ресурсів і можливостей особи. Уже на цьому етапі чоловіків більше, аніж жінок. Чоловіки соціалізуються з уявленням, що політика – це легітимна сфера для їхньої діяльності. Це веде до того, що чоловіки мають більше ресурсів, знань, політичних амбіцій. Вирішенню цієї проблеми може сприяти робота громадських організацій, зокрема жіночих. Вони можуть збільшувати кількість потенційних кандидатів. Ці організації здатні надавати жінкам необхідний досвід ведення кампаній, роботи в команді та з населенням, а також надавати їм підтримку для участі у виборах.

По-друге, жінка має бути обраною як кандидат від партії. Призначення кандидатів – одна з важливих функцій політичних партій. Цей процес варіюється не тільки між країнами, а й від однієї партії до іншої. На одному кінці спектра перебувають системи, в яких у процесі призначення кандидатів бере участь громадськість, як от під час праймеріз у США чи в партіях Канади. З другого боку, партії, де головна роль належить лідеру. Також залежно від системи відбору можна виділити патронажні партії (немає чіткої формалізації правил відбору кандидатів, значна роль харизматичного лідера) та бюрократичні (правила відбору є дуже формалізованими). Формалізована система відбору сприяє участі жінок у виборах, адже вона забезпечує більшу відкритість системи. Окрім того, до таких формальних інструментів відносяться гендерні квоти. Також важливим є те, які характеристики в кандидатах шукають партії. Утім, найважливішим є те, що партії мають змогу компенсувати диспропорційність у ресурсах і можливостях для кандидатів, зокрема завдяки гендерно-нейтральним правилам відбору кандидатів і гендерним квотам.

По-третє, жінка повинна бути обраною на посаду виборцями. У країнах із пропорційною виборчою системою із закритими списками вплив виборців на гендерний баланс є дуже низьким. Більше можливостей для виборців відкриває пропорційна система з відкритими списками, за якої індивід може сам визначати, кого з партійного списку він хоче обрати.

Особливості цих процесів варіюються від однієї політичної системи до іншої. Важливе значення має виборча система. «Найбільш дружньою» до жінок вважається пропорційна система. Вона охоплює найбільшу величину округу (district magnitude), тому має найбільшу партійну величину (party magnitude). Це важливо, адже саме з урахуванням цих величин партії будують свої виборчі стратегії [1, с. 93–99]. Одним із

інструментів збільшення кількості жінок у інституціях влади є гендерне квотування. Квоти великою мірою спрямовані впливати не на жінок безпосередньо, а на партії [1, с. 141].

Висновки. Міжнародні організації ведуть широкомасштабну роботу із залучення жінок у суспільно-політичний процес. Утім, успіхи в цій сфері є досить неоднозначними. Вплив жінок на світові процеси досить слабкий. Жінки найчастіше займаються питаннями екології, науки, освіти, культури, що є проявом горизонтальної сегрегації. Найкраще жінки представлені в органах влади Скандинавських країн та деяких країн Африки. Найгірше – у країнах Сходу. Перешкоди для рівного представництва жінок і чоловіків варіюються в різних державах, політичних системах, культурах. Важливу роль у процесі відбору кандидатів відіграють політичні партії, адже вони знаходять, визначають і номінують кандидатів для виборів. Потрібно розрізняти два виміри репрезентації інтересів групи: перший – це наявність представ-

ників групи в органах прийняття рішень, а другий – це реальний вплив членів на прийняття рішень. Існує три основні механізми збільшення кількості жінок у політиці, які можуть застосовуватися партіями: риторика, позитивна дія, позитивна дискримінація.

Попри задекларовану в законодавстві України рівність статей, у політиці існує тотальне переважання чоловіків над жінками. Кількість жінок у Верховній Раді України VII скликання порівняно з I зросла у 4 рази. Серед країн колишнього Радянського Союзу Україна посідає останнє місце за кількістю жінок у законодавчому органі влади. У нинішньому Кабінеті Міністрів лише 1 жінка. Проблемою є ставлення чоловіків-політиків до жінок у політиці, зокрема їхні висловлювання щодо низької компетенції жінок. Документи, які повинні б на території України вирішувати проблеми дискримінації жінок, мають здебільшого декларативний характер, у них не прописані конкретні кроки для розв'язання нагальних проблем.

Список літератури

- Ballington J. Women in Parliament: Beyond Numbers / J. Ballington, A. Karam // International Institute for Democracy and Electoral Assistance. – Stockholm, 2005. – 265 p.
- Taming the Male Sovereign? Framing Gender Inequality in Politics in the European Union and the Member States / E. Lombardo, V. Jalusic, M. M. Pantelidou, B. Sauer // Multiple Meanings of Gender Equality A Critical Frame Analysis of Gender Policies in Europe / Verloo Mieke. – CEU Press. – Budapest ; New York, 2007. – 309 p.
- Lombardo E. Framing Gender Equality in European Union Political Discourse/ E. Lombardo, P. Meier // Social Politics. Special Issue: The Challenge of Gender and Multiculturalism: Re-examining Equality Policies in Scandinavia and the European Union Oxford University Press. – 2008. – Vol. 15. – No. 1. – P. 1–29.
- Lovenduski J. Gender and Party Politics / J. Lovenduski, J. Norris. – SAGE Publications, 1993. – 368 p.
- Previous Commissions and Commissioners [Electronic resource] // European Commission. – Mode of access: http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/pdf/composition_de_la_commission_europeenne_1958_2004_fr.pdf. – Title from the screen.
- Social Watch Report 2013 [Electronic resource] // Social Watch. – Mode of access: <http://www.socialwatch.org/node/15559>. – Title from the screen.
- The Global Gender Gap Report 2013 // World Economic Forum. – Switzerland. – 2013. – 389 p.
- The members of the Barroso Commisiom (2004–2009) [Electronic resource] // European Commission. – Mode of access: http://ec.europa.eu/archives/commission_2004-2009/index_en.htm. – Title from the screen.
- The members of the Barroso Commisiom (2010–2014) [Electronic resource] // European Commission. – Mode of access: http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/index_en.htm#link4. – Title from the screen.
- The World's the Most Powerful People [Electronic resource] // Forbs. – Mode of access: <http://www.forbes.com/powerful-people/list>. – Title from the screen.
- Women in National Parliaments [Electronic resource] // Inter-Parliaments Union. – Mode of access: <http://www.ipu.org/wmn-e/classif.htm>. – Title from the screen.
- Women in the European Parliament // European parliament. – Luxembourg, 2013. – 14 p.
- World Average [Electronic resource] // Women in National Parliaments. – Mode of access: <http://www.ipu.org/wmn-e/world.htm>. – Title from the screen.
- World's 100 the most Powerful Women [Electronic resource] // Forbes. – Mode of access: http://www.forbes.com/power-women/list/#page:1_sort:0_direction:asc_search. – Title from the screen.
- Бережна І. Об'єднання «Рівноправ'я» вирішуватиме гендерні та соціальні, а не політичні питання / І. Бережна [Електронний ресурс] // Партія регіонів. Офіційний портал. – Режим доступу: <http://partyofregions.ua/ua/person/4feabe56c4ca42a47a00002e/news/519b8fe4c4ca42962700001f>. – Назва з екрана.
- Декларация о ликвидации дискриминации по отношению к женщинам [Електронний ресурс] // ООН (Генеральная Ассамблея ООН от 7 ноября 1967 года). – Режим доступу: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/women_discrimination.shtml. – Назва з екрана.
- Декларация тысячелетия Организации Объединенных Наций [Електронний ресурс] // ООН (Генеральная Ассамблея от 8 сентября 2000 года). – Режим доступу: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/summitdecl.shtml. – Назва з екрана.
- Доклад четвертой Всемирной конференции по положению женщин // ООН (Пекин, 4–15 сентября 1995 года). – Пекин, 1995. – 225 с.
- Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс] // Урядовий портал. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/officialcategory?cat_id=247077361. – Назва з екрана.
- Конвенция о ликвидации всех форм дискриминации в отношении женщин [Електронний ресурс] // ООН (Принята резолюцией Генеральной Ассамблеи от 18 декабря 1979 года). –

- Режим доступу: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/cedaw.shtml. – Назва з екрана.
21. Конвенция о политических правах женщины [Електронний ресурс] // ООН (Принята резолюцией Генеральной Ассамблеи от 20 декабря 1952 года). – Режим доступу: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/women_politrights.shtml. – Назва з екрана.
  22. Конституція України [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрана.
  23. Міжфракційне об'єднання «Рівні можливості» дбатиме за гендер [Електронний ресурс] // Ipress.ua. – Режим доступу: http://ipress.ua/ljlive/mizhfraktsiye_obiednannya_rivni_mozhlyvosti_dbatyme_za_ender__gerashchenko_13414.html. – Назва з екрана.
  24. Народні депутати України [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_deputat_list#search_res. – Назва з екрана.
  25. Цель развития тысячелетия № 3. Поощрение равенства мужчин и женщин и расширение прав и возможностей женщин / Информационный бюллетень. – Департамент общественной информации ООН, 2010 г. – 5 с.

L. Struk

HISTORY AND MECHANISMS TO BALANCE GENDER REPRESENTATION: FROM THE MASCULINIZATION OF POWER TO EQUAL REPRESENTATION

The article substantiates the existence of gender representation disbalance in government agencies of Ukraine and other countries. It describes history of actions and mechanisms for involving women in decision-making process.

Keywords: gender representation, gender disbalance, gender equality, equal rights and opportunities, government agencies, political parties, feminism, masculinization of power, gender quota.

Матеріал надійшов 14.07.2014